

Sag C-263/20**Anmodning om præjudiciel afgørelse****Dato for indlevering:**

15. juni 2020

Forelæggende ret:

Landesgericht Korneuburg (Østrig)

Afgørelse af:

26. maj 2020

Sagsøger:

Airhelp Limited

Sagsøgte:

Laudamotion GmbH

[Udelades]

REPUBLIKKEN ØSTRIG

Landesgericht Korneuburg

[Udelades]

Landesgericht Korneuburg (den regionale domstol i Korneuburg, Østrig) har som appeldomstol [udelades] i sagen anlagt af **Airhelp Limited**, Central Hong Kong [udelades] mod **Laudamotion GmbH**, 2320 Schwechat [udelades] vedrørende en påstand om betaling af **500 EUR** [udelades], efter appel til prøvelse af dom afsagt af Bezirksgericht Schwechat (distriktsdomstolen i Schwechat) af 19. december 2019 [udelades] afsagt følgende

K e n d e l s e:

[I] Den Europæiske Unions Domstol forelægges i henhold til artikel 267 TEUF følgende **spørgsmål til præjudiciel afgørelse:**

[1] Skal artikel 5, stk. 1, litra c), og artikel 7 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til lufthavnspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 (herefter »forordning nr. 261/2004«) fortolkes således, **at en passager har ret til [org. s. 2] kompensation, hvis afgangstidspunktet fremrykkes fra det oprindelig planlagte tidspunkt, kl. 14:40, til kl. 8:25 samme dag?**

[2] Skal artikel 5, stk. 1, litra c), nr. 1)-3), i forordning nr. 261/2004 fortolkes således, **at undersøgelsen af, om passageren får meddelelse om aflysningen, udelukkende skal ske ud fra denne bestemmelse, og bestemmelsen er til hinder for at anvende nationale regler om modtagelse af meddelelser, der er udstedt til gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked (»direktivet om elektronisk handel«), og som indeholder en retlig fiktion om modtagelse?**

[3] Skal artikel 5, stk. 1, litra c), nr. 1)-3), og artikel 11 i forordning nr. 261/2004 fortolkes således, **at såfremt passageren har reserveret flyvningen via en reservationsplatform og i denne forbindelse har angivet sit telefonnummer og e-mailadresse, men reservationsplatformen har sendt telefonnummeret og en automatisk genereret e-mailadresse videre til luftfartsselskabet, skal tilsendelse af oplysningen om fremrykning af flyvningen til den automatisk genererede e-mailadresse i så fald anses for meddelelse eller modtagelse af meddelelse om fremrykningen, også når reservationsplatformen ikke sender luftfartsselskabets oplysninger videre til passageren eller gør det med forsinkelse? [Org. s. 3]**

[II] Sagen udsættes på den præjudicielle afgørelse fra Den Europæiske Unions Domstol [udelades].

Præmisses:

Passagererne M**** 0**** og G***** P*****, som er bosiddende i Den Tjekkiske Republik, reserverede fly OE 503 med sagsøgte luftfartsselskab (herefter også »Laudamotion«), der skulle afgå den 14. juni 2018 fra Palma de Mallorca (PMI; Spanien) til Wien (VIE; Østrig). Planlagt afgangstidspunkt var kl. 14:40 og planlagt ankomsttidspunkt kl. 17:05. Passagererne benyttede sig af online-reservationssystemet k*****.com. Det er retten bekendt, at operatøren af reservationsplatformen har hjemsted i Den Tjekkiske Republik. Passagererne angav følgende e-mailadresse: m* * * * *.o** * * *@gmail.com. Reservationsplatformen k*****.com foretog reservationen i passagerernes navn, men i forbindelse med reservationen blev der genereret en e-mailadresse udelukkende til brug for denne reservation; adressen blev gemt som kontakt-e-mailadresse og lød konkret således: 6703421@hositojsmezasemy.com. Der blev

ikke gemt nogen anden e-mailadresse, og luftfartsselskabet havde heller ikke kendskab til en sådan.

Sagsøgeren (herefter også »Airhelp«) har nedlagt påstand om, at Laudamotion tilpligtes at betale 500 EUR og har gjort gældende, at passagererne i henhold til artikel 7 i forordning nr. 261/2004 [hver især] har ret til en kompensation på [250 EUR, følgelig i alt] 500 EUR. Ved overdragelseserklæring af 12. oktober 2018 har passagererne overdraget denne fordring til Airhelp. Airhelp har fremført, at flyvningen for det første var forsinket mere end tre timer, og at der for det andet også består en ret til kompensation som følge af fremrykningen af flyvningen på næsten seks timer, som passagererne fik meddelelse om den 10. juni 2018, altså mindre end syv dage inden flyvningen [**Org. s. 4**]. Ud fra alle angivne e-mailadresser kunne Laudamotion nemt have fundet frem til hvilke reservationer, der var foretaget via platformen k*****.com. Platformen er rejseagent. Det påhviler luftfartsselskabet at kontrollere medkontrahentens identitet. Ved automatisk genererede e-mailadresser er dette tydeligt.

Sagsøgte (Laudamotion) har bestridt grundlaget for og størrelsen af det af Airhelp fremsatte krav og nedlagt påstand om frifindelse; Laudamotion har til støtte herfor fremført, at flyvningen ikke var forsinket mere end tre timer men derimod kun 29 minutter. Der blev givet meddelelse om fremrykningen af flyvningen pr. mail den 23. maj 2018. Det var ikke muligt at tage direkte kontakt til passagerne, idet kontaktinformationerne ikke var blevet givet videre til Laudamotion. Af databeskyttelsesmæssige årsager ville en sådan videregivelse ikke have været lovlig; Laudamotion har ikke nogen kontrakt med k*****.com. K*****.com er ikke rejseagent eller rejsebureau. Når k*****.com gennemfører reservationerne i Laudamotions systemer, sker dette imod Laudamotions vilje og på en sådan måde, at k*****.com giver sig ud for at være passager. Laudamotion kan ikke se, at k*****.com modtager reservationsbekræftelsen, boardingpassene og de øvrige oplysninger gennem en særligt genereret e-mailadresse. Benyttelse af reservationsplatformen k*****.com må tilregnes passageren. Det kan ikke med rimelighed forventes, at et flyselskab kontrollerer hvilken indehaver, der faktisk gemmer sig bag en angivet e-mailadresse, eller går detektivisk frem for at finde ud af, hvilken e-mailadresse den enkelte passager faktisk har.

Bezirksgericht Schwechat, som sagen blev indbragt for i første instans, frifandt sagsøgte i den **dom**, der nu anfægtes. [**Org. s. 5**]

Ud over at konstatere de indledningsvis gengivne faktiske omstændigheder fastslog Bezirksgericht Schwechat, at sagsøgte ikke har nogen kontrakt med reservationsplatformen k*****.com, og at k*****.com heller ikke har nogen adgang til Laudamotions reservationssystem. Hvis flyselskabet gennemgår hver enkelt reservation og navnlig de e-mailadresser, der blev angivet ved reservationen, kan det se, at en e-mailadresse som den, der er anvendt i det foreliggende tilfælde, højst sandsynligt er en automatisk genereret adresse. Som følge af det store antal reservationer (ca. 20.000 om dagen) kan de indgående reservationer ikke alle åbnes og kontrolleres af en medarbejder, og for

Laudamotion adskiller en reservation via k*****.com sig derfor i første omgang ikke fra dem, som passagerer selv foretager. Det kan ikke fastslås, om det teknisk set er muligt at konstatere, om en reservation er foregået via k*****.com uden herved at skulle konsultere hver enkelt reservation; det samme gælder for så vidt angår spørgsmålet, om Laudamotion teknisk set har mulighed for at forhindre, at reservationer kan foretages via eller gennem k*****.com. Hvis der sker en ændring af rejsetider, får passagererne i første omgang besked herom fra Laudamotion pr. e-mail. Virker dette ikke, forsøger Laudamotion at tage kontakt på anden måde, f.eks. ved at sende en SMS til det angivne telefonnummer. Den 23. maj 2018 og den 29. maj 2018 sendte Laudamotion oplysninger om fremrykningen af flyafgangen til den af k*****.com automatisk genererede e-mailadresse. Meddelelserne kom alle godt igennem. Laudamotion gik ud fra, at flyselskabet dermed havde informeret passagererne om det ændrede afgangstidspunkt. Den 10. juni 2018 modtog passager M***** O***** på sin (almindelige) e-mailadresse m* * * *.o* * * * @gmail.com en mail fra tickets@k*****.com, hvori det meddeltes ham, at den [org. s. 6] nye afgangstid var kl. 8:25 i stedet for kl. 14:40. [Udelades] Bezirksgericht Schwechat foretog ikke nogen yderligere konstateringer og konstaterede bl.a. ikke, hvornår det fremrykkede fly landede. Retten drøftede heller ikke, om passagererne vidste eller burde have vidst, at de fik tildelt en automatisk genereret e-mailadresse, og om de havde haft adgang til oplysninger, der blev sendt til den automatisk genererede e-mailadresse.

Airhelp har iværksat **appel** til prøvelse af denne dom ved den forelæggende ret med påstand om, at den ændres, således at der gives Airhelp medhold i sagen. Airhelp har navnlig henvist til dommen fra Den Europæiske Unions Domstol (herefter »EU-Domstolen«) af 11. maj 2017 i sag C-302/16, *Krijgsman*, og gjort gældende, at det skal sikres, at den passager, der har reserveret sin flybillet inden aflysningen gennem en tredjemand, skal identificeres. Det påhviler luftfartsselskabet at bevise, at oplysningerne er givet, og at luftfartsselskabet ikke var i stand til at undersøge, om e-mailadressen stammer fra passageren.

Laudamotion har nedlagt påstand om, at appellen skal afvises. Flyselskabet gør gældende, at EU-Domstolens dom af 11. maj 2017 i sag C-302/16, *Krijgsman*, ikke kan finde anvendelse, idet Laudamotion var berettiget til at lægge til grund, at den anførte e-mailadresse var passagerernes. Laudamotion troede ikke, at det havde underrettet et rejsebureau. Det forhold, at der under reservationsproceduren tilsendes kontaktinformationer, som ikke tilhører passagererne, skal ikke tilregnes luftfartsselskabet men derimod passagererne [org. s. 7].

Endelig har Laudamotion i sit **svarskrift** gjort gældende, at fremrykningen af flyafgangen på flere timer ikke kan sidestilles med en aflysning.

Som **appelret** skal den forelæggende ret i anden og sidste instans tage stilling til spørgsmålet om sagsøgerens krav. I henhold til de nationale procesretlige regler kan retten [udelades] udelukkende behandle retsspørgsmål. Den skal undersøge, om fremrykningen af flyafgangen udløser ret til compensation ligesom ved en

aflysning af en flyafgang (det første spørgsmål). Det skal derefter undersøges, om passagererne fik meddelelse om aflysningen med frigørende virkning (det andet og det tredje spørgsmål).

Tænelige løsninger:

[a] Hvis der ikke er tale om en aflysning, kan der ikke bestå nogen ret til kompensation som følge af manglende opfyldelse. Den anfægtede dom skal derfor ophæves, og retten i første instans skal lægge til grund, at der ikke er tale om en aflysning men derimod om den påståede, men endnu ikke efterprøvede forsinkelse.

[b] Hvis der er tale om en aflysning, og orienteringen pr. e-mail af 23. maj 2018 udgør en meddelelse til passagererne om aflysning af flyafgangen den 14. juni 2018, består der ikke nogen ret til kompensation i henhold til artikel 5, stk. 1, litra c), nr. 1), i forordning nr. 261/2004. Også det tilfælde skal den anfægtede dom ophæves; retten i første instans vil skulle tage stilling til den påståede, men endnu ikke efterprøvede forsinkelse.

[c] Hvis orienteringen pr. e-mail den 23. maj 2018 og den 29. maj 2018 ikke udgør en meddelelse til passagererne om aflysning af flyafgangen den 14. juni 2018 [org. s. 8], blev passagerne først underrettet den 10. juni 2018 (gennem e-mailen fra k*****.com). Eftersom erstatningsrejsen lå mere end en time inden det planlagte afgangstidspunkt og dermed overskred tidsgrænsen i artikel 5, stk. 1, litra c), nr. 3), i forordning nr. 261/2004, skal den anfægtede dom ændres, og der skal gives Airhelp medhold.

De præjudicielle spørgsmål:

Det første spørgsmål:

Forordning nr. 261/2004 indrømmer ret til kompensation i forbindelse med boardingafvisning, aflysning og forsinkelser. Fremrykning af en flyafgang reguleres ikke.

Under sagens behandling i første instans har Airhelp støttet sig på en pressemeddelelse fra den tyske forbundsdomstol (Bundesgerichtshof), (BGH) nr. 89/2015, X ZR 59/14. Bundesgerichtshof afsagde ganske vist sin dom af 9. juni 2015 på grundlag af en anerkendelse fra luftfartsselskabets side og gav ikke nogen yderligere redegørelse i dommen. I sin pressemeddelelse fremsætter den pågældende afdeling i Bundesgerichtshof imidlertid en foreløbig vurdering, hvorefter et luftfartsselskabs ikke ubetydelige fremrykning af en planlagt flyafgang kan udløse ret til kompensation i henhold til artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004. Den oprindelige planlægning af flyvningen opgives også, såfremt en afgang fremrykkes flere timer.

I sit svarskrift i appellen har Laudamotion støttet sig til en dom fra Handelsgericht Wien af 13. november 2018, 1 R 285/18k [udelades], hvorefter reglerne om

aflysning ikke kan anvendes med den begrundelse, at der er tale om et utilsigtet hul i lovgivningen. Formålet med forordningen er ikke at opstille regler om fremrykning af en flyafgang, [org. s. 9] men derimod om boardingafvisninger, som skyldes overbooking. Det skal bemærkes, at Handelsgericht Wien refererede til en dom fra Amtsgericht Hannover (Tyskland) [af 3.12.2013], 561 C 3773/13. Amtsgericht Hannover afsagde dommen i første instans, men i sidste ende blev sagen afgjort af Bundesgerichtshof ved anerkendelsesdom.

Den forelæggende ret er tilbøjelig til at ville tilslutte sig Bundesgerichtshofs løsning og lægger til grund, at fremrykningen af flyvningen er udtryk for opgivelse af den oprindelige planlægning af flyvningen, og at der derfor er tale om en aflysning.

Henset til, at retsinstanser i EU-medlemsstaterne fortolker bestemmelserne forskelligt, er appelretten både berettiget og forpligtet til at forelægge EU-Domstolen spørgsmålet. Lignende spørgsmål blev allerede forelagt EU-Domstolen i sag C-79/14 og C-345/19, men nævnte sager er i mellemtiden blevet slettet af registret. Lignende præjudicielle anmodninger verserer i sag C-10/20, Flightright, og C-188/20, Azurair.

Det andet præjudicielle spørgsmål:

Ved undersøgelsen af, om passagererne modtog meddelelse om fremrykningen, er følgende bestemmelser i østrigsk lovgivning relevante:

§ 862a i Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (ABGB), [udelades] [i den affattelse, der har været gældende uændret siden 1916] lyder således:

»Antagende svar gælder som rettidigt, når meddelelsen er kommet frem til tilbudsgiver inden for fristen for antagelse. Kommer det antagende svar for sent frem, anses aftalen alligevel for sluttet, hvis tilbudsgiver måtte indse, at det antagende svar blev afsendt rettidigt, og tilbudsgiver ikke straks underretter den anden part inden tilbagetrædelse.« [Org. s. 10]

§ 12 i E-Commerce-Gesetz (den østrigske lov om e-handel, herefter »ECG«), Bundesgesetzblatt (BGBl) I, nr. 152/2001, bestemmer følgende:

»Elektroniske meddelelser vedrørende aftalen, andre retligt relevante elektroniske meddelelser samt elektroniske modtagelsesbekræftelser anses for at være meddelt, hvis den part, som de er rettet til, er i stand til at konsultere dem under sædvanlige omstændigheder. Denne bestemmelse kan ikke ændres til skade for forbrugerne«.

Hvad angår modtagelse af meddelelser, som den foreliggende underretning fra luftfartsselskabet om ændring af afgangstid, har de nationale domstole altid anvendt BGB's § 862a. For så vidt angår elektroniske meddelelser suppleres denne bestemmelse af ECG's § 12. Sidstnævnte bestemmelse svarer ifølge lovgivers dokumenterede hensigt til artikel 11, stk. 1, andet led, i direktivet om elektronisk handel men går videre, idet ECG's § 12 ikke blot gælder for ordrer

(altså tilbud om indgåelse af en aftale og antagende svar) og bekræftelsen af disses modtagelse men også for alle andre retligt relevante elektroniske meddelelser; reglen finder ligeledes anvendelse, når der ikke er tale om nogen informations-samfundstjeneste, f.eks. når der blot sker en udveksling af meddelelser via e-mail. Alle disse bestemmelser indeholder en fiktion om modtagelse, der i det væsentlige opstår, når meddelelsen kan konsulteres. En meddelelse til en passager som omhandlet i artikel 5 i forordning nr. 261/2004 modtages imidlertid sandsynligvis først, når passageren har modtaget flyselskabets underretning; artikel 5, stk. 1, litra c), nr. 2) og 3), samt artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 261/2004 tyder herpå.

Det skal derfor undersøges, om modtagelse af meddelelsen om fremrykning af flyafgangen skal bedømmes set ud fra national lovgivning om modtagelse af e-mails, direktivet om **[org. s. 11]** elektronisk handel eller udelukkende forordning nr. 261/2004. Det forhold, at koordinering af nationale lovgivninger er nødvendig for at opnå et velfungerende indre marked (jf. sjette betragtning til direktivet om elektronisk handel) taler for at anvende direktivet om elektronisk handel og de nationale regler til gennemførelse heraf. Det taler for sidstnævnte holdning, at et luftfartsselskab, som aflyser en flyafgang, i henhold til artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 261/2004 skal give hver enkelt passager, der berøres heraf, en skriftlig meddelelse om denne forordnings bestemmelser om kompensation og bistand. Det taler også for at opfatte spørgsmålet om modtagelse af meddelelser fra luftfartsselskabet anderledes, at passagerer, der er ude at rejse, ikke nødvendigvis har samme adgang til elektroniske medier som på deres bopæl. Den forelæggende ret konkluderer derfor, at spørgsmålet om underretning af passageren på en aflyst flyvning udelukkende skal undersøges ud fra artikel 5 i forordning nr. 261/2004.

Så vidt den forelæggende ret kan se, har EU-Domstolen endnu ikke taget stilling til dette spørgsmål.

Det tredje spørgsmål:

Hvad angår spørgsmålet om meddelelse eller modtagelse i det foreliggende tilfælde, skal situationen indledningsvis sammenlignes med EU-Domstolens dom af 11.5.2017 i sag C-302/16, *Krijgsman*. I nævnte dom fastslog EU-Domstolen bl.a., at artikel 13 i forordning nr. 261/2004 navnlig præciserer, at forordningen på ingen måde begrænser det transporterende luftfartsselskabs ret til at rejse erstatningskrav over for en rejsearrangør eller andre personer, som **[org. s. 12]** det transporterende luftfartsselskab har kontrakt med (jf. dommen *Krijgsman*, præmis 30). Hvis dette forhold er væsentligt for afgørelsen, kan dommen *Krijgsman* ikke anvendes i den foreliggende sag. Det står nemlig fast, at der ikke består noget kontraktforhold mellem reservationsplatformen og luftfartsselskabet men kun mellem reservationsplatformen og en af de to passagerer. Det må derfor overvejes, om det som en pendant til dommen *Krijgsman* skal afvises, at der består en ret til kompensation, og henvises til passagerens kompensationsret over for reservationsplatformen.

Ifølge en østrigsk kommentar til ECG's § 12 må det principielt lægges til grund, at kriteriet om modtagelse ikke kan være opfyldt, når der er tale om standardiserede e-mailkonti. Den, der ved eller burde vide, at han råder over en sådan konto, men ikke reagerer herimod (f.eks. ved spærring eller omdirigering), er nødt til at acceptere, at meddelelser, der kan konsulteres dér, gælder over for ham i det omfang, de er relevante. Sådanne meddelelser gælder altså også, selv om vedkommende ikke har fået kendskab til dem (*[udelades]*). Eftersom det i den foreliggende sag ikke siges noget sted, at passageren faktisk havde eller burde have kendskab til den automatisk oprettede e-mailkonto, ville en meddelelse, der er sendt til denne konto, ikke kunne anses som modtaget.

Den forelæggende ret konstaterer desuden, at de oplysninger, der sendes til reservationsplatformen, principielt gives videre til passageren, og at det kun var de foreliggende konkrete informationer om fremrykning af flyafgangen, der blev videresendt forsinket. Passageren angav den korrekte e-mailadresse over for reservationsplatformen og var ikke klar over, at denne ikke gives videre til luftfartsselskabet. Hvis luftfartsselskabet havde gjort sig større anstrengelser, kunne det have opdaget, at der er tale om en automatisk genereret **[org. s. 13]** e-mailadresse, men det skulle ikke nødvendigvis have udledt heraf, at meddelelser, der sendes til denne e-mailadresse, ikke når frem til passageren eller gør det forsinket. Henset til, at bevisbyrden for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt og hvornår passageren har fået meddelelse om aflysningen af flyafgangen, påhviler det transporterende luftfartsselskab, antager den forelæggende ret, at det, hvis anvendelsen af den automatisk genererede e-mailadresse hverken kan lægges passageren eller luftfartsselskabet til last, i tvivlstilfælde skal lægges til grund, at luftfartsselskabet ikke har opfyldt sin forpligtelse til at give passageren meddelelse om fremrykningen.

Eftersom dette spørgsmål – så vidt den forelæggende ret kan se – endnu ikke er blevet afklaret i EU-Domstolens praksis, er retten forpligtet til at forelægge det.

[Udelades]

Landesgericht Korneuburg, [udelades]

Korneuburg, den 26.5.2020

[Udelades]